

3.

A szó eleji mássalhangzó-torlódással kapcsolatos problémák

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

DE: ellenérvek

– nyelvi adatok mást mutatnak

HB. *bratym*

– ez a Bárczi-féle tételt támogatja >

– torlódások feloldása úgy működik, mint a szabályos hangváltozások (fokozatosság)

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

ha számolni akarunk az adaptációs elmélettel,
magyarázat kell az ilyen adatokra

oka: adoptáció és adaptáció nem lehet egyszerre:

szl. *brat* – előbb adoptáció (átvétel változatlanul):

m. *brát* (vö. HB. *brátim*) – majd adaptáció: *barát*

de: ez ellentmond az adaptációs logikának! →

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

? mégsem adaptációs vált. a msh-torlódás feloldása?

de: a *barát* kapcsán látott folyamat sem problémátlan

oka:

– m. ny. leginkább „torlódásmentes”: óm. kor elején

> ekkor a leginkább ellenálló is >

– az idegen nyelvi hatásokra csökken az ellenállása

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

itt mást látunk:

– a torlódásos alakok abból az időből, amikor azt nem várnánk (fonotaktikai okok miatt)

1156/1347: *Brathka*

– feloldás akkor, amikor már nem várnánk

1347: *Barathka*

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

magyarázat:

– a feloldásnak nem közvetlen oka a fonotaktikai jelleg, hanem másutt keresendő:

– **másodlagos adaptáció**

szl. *Bratka* nevet a kétnyelvű köz. átveszi (adoptálja) > fonotaktikai okok miatt nem kell feloldani

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

2. Mi történik a torlódásos szavak átvételekor?

b) hangtani adaptáció

– **másodlagos adaptáció**

a m. ny. nem ítéli eleve feloldásra a *Bratka* formát

a m.-ba korábban, elsődlegesen adaptálódott *Balaton*-féle alakok analógiás hatása > *Bratka* > *Baratka* változás

4. A mássalhangzó-torlódások feloldásának új megközelítése

3. Összegezve

a) torlódásos szókezdet az első adoptálódott szavakkal megjelent a m. ny. fonológiai rendszerében

b) de: a hangtörténeti irodalomnak igaza van:

– 1 msh-val kezdődő szavak: magyarosak

– több msh-val kezdődőek: nem magyarosak

jobban kedveli

feloldani igyekeznek

oka: ny. karaktere nem vált.

1527: *Ptrwsszkeleonek*